

Jezus en de Leeuwenman

DE WEG VAN DE ZIEL IN HET LICHT VAN
ZINGEVING EN SPIRITUALITEIT

Martin Th. Cramer

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	7
DEEL 1 – PRELUDE – <i>opmaat tot vernieuwing</i>	13
1 De twaalf	15
2 De dubbele namen ofwel de wie-ben-ik-vraag	18
3 De zodiak	22
4 Beweging en rust	28
5 Het hiernamaals en het oordeel	33
6 De plaats van de hemelse schat	37
7 Licht, leven en bestemming	42
8 De eerste gevolgtrekkingen	46
DEEL 2 – ZODIAKALE SUITE – <i>zo boven, zo beneden</i>	53
9 Thomas – Tweelingen Niet oordelen als een nieuwe maatstaf	55
10 Taddeüs – Kreeft Denken, voelen en willen	61
11 Eerste intermezzo De connectie Tweelingen – Kreeft: <i>Genesis 38</i>	68
12 Judas Iskariot – Leeuw Herakles, Kronos, Michaël en Jaldabaoth	74
13 Bartolomeüs – Maagd Denken, voelen, willen met hart en ziel	86
14 Jacobus van Alfeüs – Weegschaal (1) De plaats van rechtvaardigheid	98
15 Jacobus van Alfeüs – Weegschaal (2) Het midden van de wereld als bron van het Levende water	110
16 Simon Zelotes – Schorpioen Het natuurlijk en tegennatuurlijk ego	120
17 Filippus – Boogschutter De Verlosser en de aspirant-verloste	131

18	Petrus – Steenbok	140
	Over moedermelk en de grens van leven en dood	
19	Maria Magdalena (1)	152
	De rol van een ingewijde	
20	Maria Magdalena (2)	163
	De amandelboom	
21	Maria Magdalena (3)	182
	Een paradijselijke vrouw (niet zijnde Eva)	
22	Johannes en Jacobus – Waterman en Stier	192
	Boanerges en de Jordaan	
23	Matteüs/Levi – Vissen (1)	201
	Van ‘de twee’ Een maken	
24	Matteüs/Levi – Vissen (2)	217
	De Morgenster en een Koninklijke geboorte	
25	Tweede intermezzo	227
	Het kosmische teken van Jona	
26	Andreas – Ram	242
	De essentie van leven en dood	
DEEL 3 – FINALE – <i>een eindeloos slotakkoord</i>		253
27	De oorsprong van de uitgezonden tweetallen	255
28	Thema Mundi: terug naar de bakermat van de ziel	263
29	De discipelenzodiak	268
30	De ontmanteling van het ik-besef: hemel en hel?	272
31	Reïncarnatie of niet?	280
32	De weg van de ziel na de dood: een hypothese	285
33	Jezus en de Leeuwenman: de zingevingvraag	299
APPENDIX A – enkele fenomenen van de horizon-astronomie		315
APPENDIX B – de oorsprong van het Tetramorf-visioen		325
APPENDIX C – de stammenzodiak: de twaalf zonen van Jacob in relatie tot de paranatellonta		357
Noten		378
Literatuur		404

I DE TWAALF

Het is niet eenvoudig om je een voorstelling te maken van het dagelijks leven in Palestina rond het begin van onze jaartelling. Ons beeld wordt meestal sterk beïnvloed door televisieseries en speelfilms die handelen over het leven van Jezus. Iedereen lijkt daarin keurig te voldoen aan de rol die past binnen het verhaal. Zo zijn er de wrede Romeinen van de bezettingsmacht, die zoals in alle wingewesten hoofdzakelijk belust zijn op een voortvarende inning van belastinggelden, maar ook gebaat bij rust en vrede onder de joodse bevolking. Er zijn de slavenhandelaars, geldwisselaars, kooplieden en tollenaars. Er zijn de geestelijken: de schriftgeleerden; de behoudende farizeeën en de sadducese priesters. Natuurlijk ontbreekt Johannes de Doper niet, de natuurmens die aan het hof van Herodes Antipas jammerlijk aan zijn eind komt. En dan is er uiteraard nog Jezus met zijn gevolg.

We zien hem rondtrekkend van het ene dorp naar het andere, in de woestijn, in een boot op een meer, of voortschrijdend langs de vruchtbare oevers van de Jordaan. We zien hem een menigte toespreken in het veld, wonderen verrichten, zieken genezen en discussies voeren met de schriftgeleerden. Hij kan de dove weer laten horen, de lamme weer laten lopen, de blinde weer laten zien. Iemand met huidvraat krijgt weer een glad gezicht en hij drijft demonen uit bij bezeten personen. Het landschap waarin hij zich beweegt, oogt vaak heuvelachtig, kaal en verlaten; de dorpen blijken bevolkt met zeer godsvruchtige inwoners en Jeruzalem is een chaotische stad, volgepakt met een bonte mensenmassa. De meesten figuren hebben een zeer karakteristiek voorkomen. Net alsof zij model hebben gestaan voor de schilderijen van Rembrandt, althans die met een Bijbels thema.

Maar in hoeverre klopt dat beeld eigenlijk? Het is waar dat de samenstelling van de bevolking in Jeruzalem in die tijd zich het best laat omschrijven als een smeltkroes van veel culturen. Buiten die stad waren er maar weinig andere aanzienlijke steden en er lagen vele dorpen verspreid over de vlaktes, in de heuvels en dalen van de landstreken die Palestina vormden. Dat waren in die tijd Perea, Galilea en de Romeinse provincie Judea, waaronder ook de gebieden Samaria en Idumea (Edom) vielen. Wat nog wel eens over het hoofd wordt gezien is de grote invloed van het hellenisme op de maatschappelijke structuur in de samenleving van toen. Door de veroveringen van Alexander de Grote (356–323 v.Chr.) had de Griekse cultuur zich gedurende drie eeuwen zowel oost- als zuidwaarts kunnen verspreiden. Grieks was een belangrijke voertaal geworden in het oostelijk deel van het Middellandse Zeegebied en dat was zij nog steeds tijdens de Romeinse bezetting.

De samenleving in Palestina rond het begin van onze jaartelling had dan ook in meerdere opzichten te maken met een Grieks georiënteerde culturele en sociale uitwerking, die ook wel wordt aangeduid met de term ‘hellenisme’.

De Griekse taal werd gesproken en verstaan in de hogere sociale klassen van de grote steden. Maar ook in brede lagen van de armere bevolking bezat men daar wel enige kennis van, omdat veel vrijgelaten slaven afkomstig waren uit Griekenland of uit regio's waar men Grieks sprak. Bovendien had de bevolking contact met Grieks sprekende handelaren. Griekse opschriften sierden de munten in het land. Binnen de grenzen van het oude Palestina waren al in een eerder stadium van het hellenisme Griekse steden gesticht, zoals Pella en Samaria.

Al voor het begin van onze jaartelling werd de Tenach, het geheel van de joodse boeken die later het christelijke oude testament zouden vormen, vertaald in het Grieks, de zogenaamde Septuagint.¹ De meer geletterde joden kwamen in aanraking met het gedachtegoed van filosofen en de mythologische verhalen van het oude Griekenland. Het is ook alleszins voorstelbaar dat Jezus Grieks heeft verstaan en gesproken. De conversatie tussen hem en de Syro-Fenicische vrouw in het *Evangelie van Marcus* (7:26-27) kan heel goed in het Koinè-Grieks zijn gevoerd. De namen van een aantal discipelen waren Grieks en van Andreas en Filippus (Philippos) is zelfs alleen de Griekse naamsvorm overgeleverd.

De Griekse invloedssfeer had dus ook betrekking op de namen van de discipelen die uit de evangeliën en andere geschriften naar voren komen. Daar doet zich al gelijk het eerste probleem voor als je uit wilt gaan van twaalf discipelen. Er zijn nu eenmaal meer namen overgeleverd dan het aantal van twaalf. Hoewel uit de evangeliën ook blijkt dat er meer volgelingen waren die Jezus vergezelden, zowel mannen als vrouwen, duidt het getal twaalf in de eerste plaats op de specifieke status van vertrouweling die aan elk van deze discipelen is toe te kennen. Het oudste Bijbelse evangelie, dat van *Marcus*, wordt gedateerd tussen de jaren 66 en 70 na Christus. Dat is dus rond de Joodse opstand en de val van Jeruzalem. Daarin vinden we een eerste opsomming van degenen die als aangewezen apostelen de ‘Jezusboodschap’ gingen uitdragen (3:13-19). Er staat expliciet vermeld dat het om twaalf discipelen ging die werden uitgezonden met de macht om demonen te verdrijven. In het vroeg gnostisch geschrift *Gesprek met de Verlosser* worden maar twee discipelen met hun naam genoemd. Toch wordt met enige nadruk vermeld dat er in totaal twaalf discipelen waren.²

Betrouwbaar lijkt ook de vermelding van Paulus in *1Korintiërs* 15:4-5. Hij beschrijft dat Jezus na zijn opstanding op enig moment ook aan ‘de twaalf’ is verschenen. Het auteurschap van deze brief, gedateerd rond het jaar 53, wordt door Bijbelwetenschappers aan Paulus zelf toegeschreven, iets wat overigens niet voor al zijn Bijbelse brieven geldt.³

Als het voor Paulus vanzelfsprekend was dat het aantal discipelen twaalf bedroeg, dan rijst meteen de vraag hoe het kon zijn dat Judas Iskariot dan nog deel uitmaak-

te van dat gezelschap. Immers, toen Jezus na zijn overlijden aan de discipelen verscheen, had Judas in een vlaag van wanhoop en wroeging al zelfmoord gepleegd. Die versie van het verhaal vinden we tenminste terug in *Matteüs 27:3-10*. Daarin wijst de schrijver van dit evangelie er nog op dat met de gang van zaken rond het verraad, het berouw en de dood van Judas, datgene wat de profeet Jeremia had voorgezegd in vervulling was gegaan. Dus gaat het hier eigenlijk om een vervullingscitaat, een ingelast fragment om de geloofwaardigheid van het Messiasverhaal te vergroten?

Het is een intrigerende zaak dat de verhouding tussen Jezus van Nazareth en Judas Iskariot nog altijd veel vragen opwerpt, zeker na de ontdekking van het gnostische *Evangelie van Judas* eind jaren negentig van de vorige eeuw. Voor ons is van belang dat ook binnen een zodiakale duiding van de discipel Judas er een sleutelpositie voor hem is weggelegd. Zoals nog zal blijken valt dat af te leiden uit de symboliek en de Grieks-mythologische achtergrond van de dierenriem.